

Kontrola bezpečnosti stacionárnych tréningových zariadení

Hlavným cieľom tejto časti akcie bola kontrola, či stacionárne tréningové zariadenia inštalované a používané vo fitness centrách sú bezpečné, t.j. či sú v súlade s príslušnými harmonizovanými technickými normami STN EN, ktoré stanovujú požiadavky na bezpečnosť jednotlivých skupín fitness zariadení ako garancie ich bezpečnosti v zmysle definície bezpečného výrobku podľa zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, do ktorého bola zapracovaná Smernica o všeobecnej bezpečnosti výrobkov č. 2001/95/ES.

Predmetom kontroly bezpečnosti bolo 8 nasledovných skupín stacionárnych tréningových zariadení :

- *posilňovacie tréningové zariadenia* - STN EN 957-2: 2003 Stacionárne tréningové zariadenia. Časť 2: Posilňovacie tréningové zariadenia, ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy (platnosť od januára 2004),
- *posilňovacie lavice a voľne stojace vzpieracké bradlá* - STN EN 957-4:2006 + A1:2010 Stacionárne tréningové zariadenia. Časť 4: Posilňovacie lavice, ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy (platnosť od augusta 2010); táto norma nahrádza STN EN 957-4:2006 platnú od decembra 2006,
- *stacionárne bicykle* - STN EN 957-5:2009 Stacionárne tréningové zariadenia. Časť 5: Stacionárne bicyklové cvičenia a posilňovacie tréningové zariadenia pre hornú časť tela. Ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy (platnosť od júla 2009); táto norma nahrádza STN EN 957-5:2001 platnú od augusta 2001,
- *bežecké trenažéry* - STN EN 957-6:2010 Stacionárne tréningové zariadenia. Časť 6: Bežecké trenažéry, ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a metódy skúšania (platnosť od apríla 2011); táto norma nahrádza STN EN 957-6:2003 platnú od júna 2003,
- *veslovacie tréningové zariadenia* - STN EN 957-7: 2002 Stacionárne tréningové zariadenia. Časť 7: Veslovacie tréningové zariadenia, ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy (platnosť od júla 2002),
- *šliapacie a stúpacie zariadenia a simulátory výstupu do schodov* - STN EN 957-8:2002 Stacionárne tréningové zariadenia. Časť 8: Šliapacie a stúpacie zariadenia a simulátory výstupu do schodov, ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy. (platnosť od júla 2002),
- *elipsovité tréningové zariadenia* - STN EN 957-9: 2003 Stacionárne tréningové zariadenia. Časť 9: Elipsovité tréningové zariadenia , ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy (platnosť od januára 2004),
- *trenažéry s pevným kolesom alebo bez voľnobehu* - STN EN 957-10:2005 Stacionárne tréningové zariadenia. Časť 10: Trenažéry s pevným kolesom alebo bez voľnobehu, ďalšie špecifické bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy (platnosť od februára 2006).

Pri všetkých skupinách stacionárnych tréningových zariadení sa súčasne kontrolovalo, či tieto vyhovujú všeobecným bezpečnostným požiadavkám podľa:

-STN EN 957-1: 2005 Stacionárne tréningové zariadenia, Časť 1: Všeobecné bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy /platnosť od februára 2006/;

alebo

- STN EN ISO 20957-1: 2013 Stacionárne tréningové zariadenia. Časť 1: Všeobecné bezpečnostné požiadavky a skúšobné metódy, ktorá nahradila STN EN 957-1:2005 s platnosťou od januára 2014.

Obsahom kontroly bolo:

- **trvalé značenie** stacionárnych tréningových zariadení /ďalej len zariadenia/, ktoré podľa platných STN EN stanovujúcich všeobecné bezpečnostné požiadavky musí byť na zariadeniach pripevnené trvalým spôsobom, napr. na nalepenej etikete/štítku a má obsahovať nasledovné údaje:
 - meno alebo obchodná značka a úplná adresa výrobcu, dodávateľa alebo dovozcu;
 - maximálne zaťaženie hmotnosťou používateľa a maximálna tréningová hmotnosť pre jedno cvičiace stanovište (*maximálna tréningová hmotnosť je maximálna hmotnosť užívateľa spolu s maximálnou hmotnosťou závažia, ktoré môže byť na zariadení použité*);
 - trieda použitia S /Studio/ alebo I/na profesionálne alebo komerčné využitie/ a trieda presnosti A, B a C; triedy môžu byť kombinované (napr. SA);
Pozn.: zariadenie s triedou použitia H /Home/ je určené jeho výrobcom na používanie výlučne v domácnosti, preto sa nemôže nachádzať vo fitness centrách;
 - individuálne kódové číslo, ktoré obsahuje údaje o type a roku výroby, alebo rok výroby;
- **značenie bezpečnostných upozornení**, ktoré vyplývajú jednak z pokynov na starostlivosť a údržbu zariadení a z návodu na ich použitie podľa STN EN stanovujúcich všeobecné bezpečnostné požiadavky / akceptovalo sa ich umiestnenie na ľubovoľnom viditeľnom mieste v prevádzke fitness centier/, ako aj podľa príslušných STN EN platných pre konkrétnu skupinu kontrolovaných zariadení; s odvolaním na zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa sa tiež kontrolovalo, či sú uvedené v slovenskom jazyku;
- **označenie CE** na tých zariadeniach, ktoré sú určenými výrobkami podľa zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody /ďalej len zákon o zhode/. Medzi zariadenia- určené výrobky patria tie, ktoré sú prevádzkované pripojením na sieť a teda musia vyhovovať požiadavkám Nariadenia vlády SR č. 308/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody pre elektrické zariadenia, ktoré sa používajú v určitom rozsahu napätia a tie zariadenia, ktoré majú aj displej, ktoré musia tiež spĺňať požiadavky Nariadenia vlády SR č. 194/2005 Z. z. o elektromagnetickej kompatibilite/.
V indikovaných prípadoch bolo požadované aj predloženie ES Vyhlásenia o zhode vydaného výrobcom, ako dôkazu oprávnenosti označenia CE;
- **evidencia o vykonávaní servisu a údržby** zariadení nainštalovaných v priestoroch fitness centier, ako dôležitej súčasť zabezpečenia ochrany zdravia a bezpečnosti ich používateľov.

Výsledky kontroly

V rámci kontroly bolo prekontrolovaných **celkom 97 prevádzok** fitness centier /ďalej len PJ/, z čoho sa **nedostatky** zistili v **87 PJ**, čo predstavuje **89,7 %**.

Spolu bola prekontrolovaná bezpečnosť 1144 ks zariadení, z ktorých 397 zariadení patrilo medzi určené výrobky a 747 zariadení, ktoré určenými výrobkami neboli.

Čo sa týka roku ich výroby, až 21,4 % z nich bolo starších ako 10 rokov.

Kontrola bezpečnosti zariadení prebiehala vždy za účasti zodpovednej osoby/ prevádzkovateľa fitness centra. Pri zistení nedostatkov bolo kontrolovaným subjektom umožnené odstrániť nedostatky dobrovoľne, pričom sa kontrola ich odstránenia vykonala v každom prípade.

Ak pri následnej kontrole nedostatky neboli odstránené, inšpektori uložili zákaz používania zariadení s nedostatkom podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa /ďalej len zákon o štátnej kontrole/, do doby ich odstránenia.

Kontrola značenia

Konkrétne nedostatky všetkých skupín kontrolovaných zariadení sú uvedené v nasledovnej tabuľke :

Zistené nedostatky na kontrolovaných 1144 zariadeniach	Počet zariadení určených aj neurčených výrobkov ks	podiel zariadení s nedostatkom – z celkom kontrolovaných %	Počet zariadení - zákaz ich používania ¹⁾ ks
Chýbajúce/neúplné trvalé značenie - z toho: chýbajúci údaj o výr/dovozcovi/dodávateľovi	681 96	59,5 8,4	135
Chýbajúce pokyny na cvičenie/grafické piktogramy	308	26,9	72
Bezpečnostné upozornenia len v cudzom jazyku	352	30,8	0

Pozn.: na niektorých zariadeniach sa súbežne vyskytovali viaceré nedostatky

¹⁾ ide o zákaz používania zariadení uložený pri následných kontrolách, keď doplnenie údajov nebolo vykonané v dohodnutej dobe

Keďže absencia údajov trvalého značenia, prípadne značenie len niektorých z nich, úzko súvisí s bezpečnosťou ich užívateľov, zistenie, že tejto požiadavke nevyhovelo až 59,5 % z kontrolovaných zariadení je treba považovať za výrazne nepriaznivý stav.

Toto značenie je povinný na zariadenia pripevniť samotný výrobca, s ohľadom na ich účel použitia a vlastnosti, ktoré do nich vložil pri výrobe. Preto inšpektori umožnili kontrolovaným subjektom ich doplnenie v dohodnutej lehote len na základe výrobcom doložených písomných podkladov.

Hoci vo viacerých prípadoch boli údaje trvalého značenia zaslané výrobcom, resp. dovozcom, dodávateľom doznačené už počas kontroly, inšpektori pri následných kontrolách zistili, že na celkom 135 zariadeniach /19,8 % z pôvodne neznačených zariadení/ tieto doplnené neboli. Preto uložili zákaz ich používania podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o štátnej kontrole do ich doplnenia.

Negatívom bol aj relatívne vysoký podiel zariadení, na ktorých pri prvej kontrole chýbali pokyny na cvičenie/grafické piktogramy (26,9 % zariadení) a fakt, že požadované bezpečnostné upozornenia boli uvedené len v cudzom jazyku (na 30,8 % zariadeniach).

Kým preklad upozornení vykonali kontrolované subjekty v každom prípade, pre nedoplnenie pokynov na cvičenie v dohodnutej lehote bol na 72 zariadení uložený zákaz ďalšieho používania do ich doplnenia podľa § 6 ods.1 písm. a) zákona o štátnej kontrole.

Kontrola požiadaviek zákona o zhode pri zariadeniach – určených výrobkoch

Výsledky kontroly ukázali, že z celkom 397 týchto zariadení nemalo označenie CE 49 z nich /12,3 %/. Pripevniť označenie CE na výrobok môže len jeho výrobca a to na základe posúdenia zhody jeho vlastností so stanovenými požiadavkami príslušných harmonizačných právnych predpisov, alebo subjekt, ktorý na to výrobca splnomocní. Preto bolo kontrolovaným subjektom umožnené jeho doznačenie len na základe vyhlásenia o zhode predloženého výrobcom, ktorý ich súčasne na to splnomocnil.

Ak pri následnej kontrole vyhlásenie o zhode kontrolovaný subjekt nepredložil, na zariadenia bez CE inšpektori v čase trvania akcie uložili zákaz ich ďalšieho používania v 19 prípadoch /ďalšie zariadenia bez CE boli predmetom šetrenia aj po ukončení akcie/.

Kontrola všeobecných bezpečnostných upozornení a evidencie o servise

V zmysle platných STN EN platí povinnosť prevádzkovateľov fitness centier upozorniť užívateľov na všeobecné riziká súvisiace s cvičením na zariadeniach sprístupnením nasledovných upozornení:

- upozornenie na nutnosť udržať deti bez dozoru mimo dosahu zariadenia,
- upozornenie, že nesprávne alebo nadmerné cvičenie môže spôsobiť poškodenie zdravia.

V čase prvej kontroly neboli tieto upozornenia sprístupnené užívateľom - cvičencom v 44 PJ. Ich doplnenie však zabezpečili kontrolované subjekty v dohodnutej lehote v každom prípade, nezriedka sa tak stalo už počas prebiehajúcej kontroly.

Jednou z nevyhnutných požiadaviek pre bezpečné používanie zariadení je pravidelné vykonávanie ich servisu a údržby. Bolo pozitívne, že subjekty evidenciu servisu viedli a predložili už v priebehu prvej kontroly vo všetkých PJ okrem 2 prípadov, kde ju však do 3 dní predložili tiež.

Kontrola subjektov – výrobcov a dovozcov zariadení

Zákon o ochrane spotrebiteľa ako aj zákon o zhode jednoznačne stanovuje výrobcom a dovozcom /ak výrobca má sídlo mimo územia EÚ/ nezastupiteľnú hlavnú zodpovednosť tak za bezpečnosť výrobkov ako aj za plnenie povinností pri posudzovaní zhody vlastností zariadení - určených výrobkov, aby sa ohrozenie ich užívateľov pri používaní eliminovalo.

Preto inšpektori SOI vykonali kontroly u 3 výrobcov a dovozcov so sídlom na území SR, ktorých výrobky zistili vo fitness centrách.

Výsledky ich kontroly:

- **DAFE fitness štúdio, K zábraniu 854, Trenčín;**
je výrobcom zariadení zn. DAFE a dovozcom zariadení z tretích krajín (Taiwan, Kórea),
 - pri kontrole v PJ DAFE sa zistilo, že zariadenia boli označené len obchodným menom výrobcu (DAFE) a iné údaje trvalého značenia chýbali,
 - v prípade zariadení patriacich do kategórie určených výrobkov, boli tieto označené obchodnou značkou DAFE a mali označenie CE; nakoľko však chýbali iné údaje trvalého značenia, inšpektori SOI žiadali predložiť aj ES Vyhlásenia o zhode, ako dôkaz oprávnenosti označenia CE – tie však v čase kontroly predložené neboli,
 - kontrolovaný subjekt sa zaviazal zistené nedostatky odstrániť a žiadané údaje poskytnúť na doznačenie aj svojim odberateľom a to vrátane ES Vyhlásení o zhode na zariadenia dovezené z tretích krajín, ktoré vyžiadal od ich výrobcov.

- **CARDIO & FITNESS STUDIO, Gazdovská 2846/42, Komárno – kontrola v prevádzke**
CARDIO & FITNESS STUDIO, Družstevná 8, Komárno;
kontrolou sa preukázala pozícia subjektu len ako distribútora dovážaných zariadení;
 - kontrola bola vykonaná na základe zistení, že vyššie uvedený subjekt z pozície distribútora, t. j. neoprávnene vydával na zariadenia - určené výrobky ES Vyhlásenia o zhode,
 - v čase kontroly sa zistilo, že daný subjekt niektoré zo zariadení tiež opravuje - odstraňuje však iba mechanické poškodenia (napr. náter, výmena a oprava ložísk závaží) a teda nezasahuje do elektrických/ elektronických častí zariadení,
 - na základe nariadenia SOI k dotknutým zariadeniam dodatočne predložil ES Vyhlásenia o zhode vydané ich výrobcami, ktoré zaslal aj svojim odberateľom, ktorými sa zrušili ním neoprávnene vydané ES Vyhlásenia o zhode.

- **TechnoGym s.r.o** so sídlom Röntgenova 26, Bratislava - kontrola vo výrobnom závode Malý Krtíš – ide o výrobcu:
 - zariadenia vyrábané v tomto závode sú určené len na distribúciu do jednotlivých krajín EÚ a nie na trh SR,
 - vyrábajú iba zariadenia posilňovacie; zariadenia – určené výrobky nie sú v ich výrobnom programe,
 - zariadenia na trhy ČS EÚ sú značené všetkými požadovanými údajmi trvalého značenia, pokynmi na cvičenie /v cudzom jazyku/, resp. grafickými piktogramami podľa príslušných EN; odberatelia z jednotlivých ČS zabezpečujú ich preklad do úradného jazyka danej krajiny na základe dohody.

Záver

V prípade uskutočnenej kontrolnej akcie, ktorú vykonala SOI ako orgán dozoru nad bezpečnosťou výrobkov vo vybraných fitness centrách na území celej SR, išlo o proaktívnu akciu, počas ktorej sa prvý krát zamerala na kontrolu požiadaviek bezpečnosti v nich umiestnených stacionárnych tréningových zariadení. Reagovala tak aj na podnety, ktoré dostala od spotrebiteľov.

Jej prioritným cieľom bolo zmapovať stav v bezpečnosti zariadení nachádzajúcich sa vo fitness centrách a súčasne upozorniť na existenciu bezpečnostných požiadaviek zakotvených v STN EN platných pre tieto skupiny výrobkov. Ich splnenie je nevyhnutnou povinnosťou predovšetkým ich výrobcov, v záujme garancie bezpečného používania zariadení samotných spotrebiteľov pri cvičení.

Výsledky potvrdili nízku vedomosť prevádzkovateľov fitness centier o ustanoveniach platných STN EN, keď v 89,7 % z celkového počtu 97 kontrolovaných fitness centier boli zistené nedostatky. Za skutočne alarmujúcu je treba považovať skutočnosť, že až na 59,5% zaradeniach z celkom skontrolovaných 1144 ks, chýbali na etikete/štítku žiadané údaje trvalého značenia, ktoré poskytujú základné informácie o bezpečnom používaní zariadení /maximálne zaťaženie hmotnosťou používateľa a maximálna tréningová hmotnosť pre jedno cvičiace stanovište, trieda použitia, meno výrobcu/, pretože tieto bezprostredne súvisia s bezpečnosťou užívateľov. Fakt, že trvalé údaje chýbali aj na zariadeniach s označením CE a napriek tomu kontrolované subjekty neboli schopné počas kontroly predložiť dokumenty potvrdzujúce posúdenie ich zhody pre verifikáciu oprávnenosti označenia CE, tiež potvrdilo nízku právnu znalosť prevádzkovateľov fitness centier ale aj kontrolovaných výrobcov zariadení v tejto oblasti. Výsledky ďalej ukázali, že v kontrolovaných fitness centrách sa nezriedka nachádzali zariadenia staršie ako 10 rokov, ktoré súčasní prevádzkovatelia častokrát prevzali z už zrušených centier, čo negatívne ovplyvnilo zistený vysoký počet zariadení s nedostatkami /išlo celkom o 245 zariadení, čo predstavuje 21,4 % z celkom kontrolovaného počtu/.

Zistenie, že až na 352 výrobkoch /30,8 % z kontrolovaného počtu/ boli bezpečnostné upozornenia len v cudzojazyčnej mutácii, napriek už dlhodobo platnej požiadavke zákona o ochrane spotrebiteľa – uvádzať ich v štátnom jazyku, len dokresľuje celkovo nepriaznivý stav zistený počas predmetnej akcie.

Pri celkovom hodnotení výsledkov kontroly je možné za priaznivý považovať fakt, že požiadavku vykonávať servis a údržbu zariadení a viesť o tom evidenciu splnili kontrolované subjekty prakticky vo všetkých fitness centrách /v dvoch ju predložili dodatočne v lehote do 3 dní/.

Záverom konštatujeme, že predmetná akcia splnila svoj cieľ - zvýšiť informovanosť prevádzkovateľov fitness centier o existujúcich predpisoch týkajúcich sa požiadaviek na bezpečnosť stacionárnych tréningových zariadení a tým zlepšiť aj ochranu spotrebiteľov – ich užívateľov.

V záujme zlepšenia informovanosti dotknutých subjektov ako aj na podporu ochrany spotrebiteľov, požiadavky na bezpečnosť zariadení podľa platných STN EN zverejní SOI na svojej webovej stránke www.soi.sk.